

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

AÑO (LETO) XXII. (16)

No. (Štev.) 5

BUENOS AIRES

31. januarja 1963

Zgodovinski dogodek

Nič novega ne povemo, če primerjamo svet in dogajanja v njem z velikim gledališčem. Državnikom in politikom so dodeljene različne vloge: Velike in majhne; odločilne za razvoj dogodkov in manj pomembne. Državniki in politiki, ki nastopajo na svetovnem odru, so različnega vpliva in ugleda, različnega načina govorjenja; pa tudi sposobnosti nimaajo vsi enakih. Občinstvo, t. j. prebivalci vsega sveta, ki jim je razvoj svetovnih dogodkov mar, spremljajo z večjim ali manjšim zanimanjem besede in dejanja teh državnikov in politikov. Včasih jih spremljajo z odobravanjem, včasih z nezadovoljstvom, večkrat pa z nezanimanjem.

Kadar nastopajo državniki in politiki velikega formata, t. j. tisti, ki so jim dodeljene glavne vloge, tedaj stopi vse drugo v ozadje. Tako je bilo pri zadnji kubanski krizi, odnosno pri prvi odločni besedi in prvih odločnih dejanjih predsednika Kennedyja. Kdo se je tedaj zanimal za Čombeja ali Naserja, za Castra ali Tita, za Nehruja ali Čang Kaj Šeka. Se za MacMillana ne, niti za dogodke v Nemčiji ali Franciji. Občinstvo, v tem slučaju ves svet, je le nestrpno pričakovalo besede, ki jo bo izrekel drugi glavni igralec Hruščev. Kam bo njegov odgovor Kennedyju zakoreninil tok svetovnih dogodkov?

Hruščev je pred Kennedyjevo odločnostjo izjavil, da je mirolovni človek. Pobral in odpeljal je iz Kube sovjetsko napadalno orožje. Svet, ki se je zavedal vse resnosti trenutka, se je oddahnil.

Pa ni vedno tako. Včasih se dogajajo velike stvari, pa jih svetovno občinstvo ne vrednoti; v taki meri kot zaslužijo. Tako sta se pojavila 22. januarja 1963 skupaj na svetovni pozornici dva moža, ki ju upravičeno šteje mo med najznamenitejše osebnosti sedanjega časa. To sta bila nemški kancler in vodja nemške krščanske demokracije, 87-letni Konrad Adenauer in vodja francoskega odpornekega gibanja proti Nemcem v drugi svetovni vojni in sedaj predsednik francoske republike, 73-letni general De Gaulle. Podpisala sta v Elizejski palači v Parizu pogodbo prijateljstva med Francijo in Nemčijo. Svečano sta ugotovila, da bosta nemški in francoski narod v bodoče najtesneje sodelovala kot prava prijatelja in zaveznika. Predstavnik Nemcev in predstavnik Francozov sta se objela in tudi s tem izpričala vso resnost nemško-francoske zveze.

V veliki zmoti je vsak, kdor meni, da je to le ena pogodba prijateljstva več v arhivih zunanjih ministrstev. Ne pretiravamo, če trdimo, da pogodba, ki sta jo podpisala Adenauer in De Gaulle spada med največje in najdalekosežnejše politične dogodke po drugi svetovni vojni.

Nemci in Francozi v prijateljski zvezi! Kdor pozna vsaj v glavnem zgodovino teh dveh narodov in njune medsebojne odnose, bo šele mogel pravilno oceniti to dejstvo. Stoletja je trajala borba med njima. Nešteto bitk so bojevale njune vojske. Nešteto zmag in porazov so doživle. Ne da bi posegali dalje v zgodovino, moremo reči, da ga ni bilo Francoza pred prvo svetovno vojno, ki ne bi nosil v spominu poraza, ki ga je doživela Francija v nemško-francoski vojni v letih 1870-1871. V hudih bitkah te vojne, med katerimi omenjamo le bitko pri Sedanu, in bitko za Pariz, je padlo 139.000 Francozov. Velika številka za tiste čase! In konec: Poraz Francije. V prvi svetovni vojni je dalo življenje 1 milijon 300.000 Francozov. Nekatere bitke med Nemci in Francozi iz te vojne niso prišle le v občo zgodovino, ampak razpravljajo o njih strategiji na vojni akademijah. Verdun, trdnjavski pas, kjer so ugašala francoska in nemška življenja. Prva svetovna vojna je končala z Versajskim mirom, katerega so smatrali Nemci za najhujši madež na svoji narodni in vojaški časti. Maginotova linija in njej v odgovor Siegfriedova linija. Nato tragedija Francije, tragedija Petainove Francije in tragedija Petaina samega, francoskega junaka iz prve svetovne vojne.

Francija preprecila vstop Anglije v SET

Francija in Nemčija sta v začetku prejšnjega tedna podpisali prijateljsko pogodbo, s katero sta se povezali v tesno sodelovanje na gospodarskem, kulturnem in vojaškem torišču. S pogodbo sta Adenauer in De Gaulle zapечатila dolgo neprestanih krvavih in nekrvavih bojov med obema državama, ki so ju hromile in tolikokrat pogreznile vso Evropo in dvakrat ves svet v nepopisno katastrofo. O pomenu te pogodbe pišemo v današnjem uvodniku.

Pogodba je toliko večjega pomena, ker je Nemčija in Francija nista prelozili na poznejši čas vsled spora, ki ga je premišljeno povzročil De Gaulle z Anglijo. Zastavil je vse sile, da bi vsaj zadržal, če že ne preprečil vstop Anglije v Skupni evropski trg.

Anglijo končno tepe njena zgodovina. De Gaullov odpor proti Angliji je posledica londonskih, mnogokrat zahrbitnih manevrov s Franklino v dolgih stoletjih zgodovine. De Gaulle, ki si je priboril skoro neomejeno oblast v Franciji z narodnim mandatom, je zagrabil priliko, da bi Anglijo postavil tja, kamor v današnjih spremenjenih razmerah po drugi svetovni vojni spada: na otok in nič več. Anglija je skrbno skrivala pred svetom krčenje svojega položaja v svetu, De Gaulle si je zastavil nalogo, da to skrivanje razgali. To se mu je posrečilo.

Kljub udarcu v obraz, ki ga je Anglija dobila ob prvih De Gaullovih izjavah proti njenemu včlanjenju v SET, doslej toliko opevani angleški lev ni zarjovel, da bi evropska džungla prišla na palčico, pač pa je ponižanje požrl. MacMillan je samo zapovedal svojemu delegatu v Bruslju Heathu, naj venomer zatrjuje samo to, da se Anglija ne bo umaknila od zelene mize, naj stane kar hoče. Na vsak način hoče vstopiti v SET. K temu vsiljevanju jo pač silijo vedno slabše gospodarske razmere na otoku in pravilni strah, da ji bo življenjska raven padla zelo nizko, če je Evropa ne bi hotela sprejeti v svoj sklop.

Zaostritev spora Moskva -- Peking

Po kongresu vzhodnonemške KP v vzhodnem Berlinu se je Hruščev z vlakom vrnil skozi Varšavo v ZSSR. Pred odhodom iz Berlina, kjer si je, kakor znano, ogledal tudi svoje največje "arhitektonsko delo", berlinski zid, je spremenil ton svojih izjav o mirnem sodelovanju z zahodnjaki. Dejal je: "Zahodni Berlin boste lahko obranili samo, če boste podpisali mirovno pogodbo in ga napravili za svobodno mesto. To je edino zagotovilo za srečno bodočnost. Vse dotlej, dokler nemški problem ne bo rešen, bo petelin na puški ostal napet. Zahodnoberlinski vladajoči krogi trdijo, da imajo zaveznike, ki pravijo, da bodo branili Zahodni Berlin v slučaju vojne. Kakšne smešne in neumnice izjave so to! Ti zavezniki ne bodo prišli v Berlin niti pravočasno na njegov pogreb, ker je Zahodni Berlin za naše poveljstvo eden izmed glavnih ciljev naših raket."

Iz Vzhodnega Berlina so po odhodu Hruščeva odšli tudi druge komunistične delegacije. Kitajska delegacija je odšla brez pozdrava.

Minuli ponedeljek je nato kitajsko vladno glasilo Ljudski dnevnik objavilo nekakšen ultimatum Moskvi. V članku, v katerem Hruščeva omenja imenom,

Po vsem tem pogodbe med Nemci in Francozi nista podpisala mlada neizkušena državnik, ki bi jim bila neposredna preteklost tula. Podpisala sta jo star vojak in star državnik, ki sta bila ne le priči, ampak sta sama sodelovala v medsebojnih borbah med obema narodoma v zadnjih šestdesetih letih.

Nemški in francoski narod tudi nista mlada naroda. Imata dolgo in veliko politično in vojaško tradicijo. V umetnosti in znanosti sta med prvimi v svetu. Vsak zase je imel vpliv na razvoj dogodkov v Evropi in v svetu. Združena bosta povečala ta vpliv do sedaj nepoznatih možnosti. Zato je

Trdno so se postavili za Anglijo v njenem naporu Amerikanci. Tudi ti so doživeli udarec, čeprav milejši, kakor Anglija, ko jim je De Gaulle sporočil, da Evropa ne bo mogla več ostati na milost in nemilost izročena vojaškemu poveljevanju iz Pentagona. Dvomi nad iskrenostjo Washingtona, ki so se vzbudili v Franciji, so tudi opravičeni zaradi mnogih težkih ameriških političnih napadov v življenju vojni z Moskvo.

Zaradi takega vzdušja so prelozili nadaljna pogajanja na minuli ponedeljek. Ta se niso mogla začeti zaradi večurne zamude, ki jo je imel zahodnonemški delegat G. Schröder med poletom iz Bonna v Belgijo. Zaradi slabega vremena je zadnji del poti moral prazniti z avtom, tako da so pogajanja preložili na torek.

Medtem je bilo objavljeno, da je Adenauer pismeno sporočil Kennedyju, da ni mogel pregovoriti De Gaulle naj dovoli Angliji vstop v SET. Ostale članice SET-a pa so pritisnile na Bonn, naj poišče formulo, s katero bi bilo mogoče premostiti prepad med Francijo in Anglijo. Borna je pripravil predlog, naj bi ta problem zaenkrat odložili v debato posebni komisiji SET-a, ki bi v doglednem času, brez postavitve roka, predložila svoje izsledke glavnemu odboru SET-a v nadaljne proučevanje in morebitno odobritev. Ta komisija naj bi pripravila svojo spomenico tako, da Franciji ne bi bilo treba pozgati svojih pogledov na to vprašanje, Angliji pa bi bilo končno omogočeno včlanjenje v SET.

Tudi nadaljni poskusi nemških zastopnikov in pesebnega odposlanca ZDA niso mogli pregovoriti francoskih zastopnikov, da bi spremenili svoje odločilno stališče. Trdovratno so vztrajali pri svojih odločitvah, da so proti vstopu Velike Britanije v Skupni evropski trg. To so pokazali nato tudi z glasovanjem. Pet glasov je bilo za sprejem Velike Britanije v SET, Francija pa proti. Tako je Francija preprecila vključitev Velike Britanije v Skupni evropski trg.

zahteva Peking od Moskve, da bo ZSSR morala začeti hoditi po poti, ki jo je začrtala Kitajska ali pa se sprijazniti z razkolom v mednarodnem komunizmu. V članku dnevnik nadalje zahteva, da mora Hruščev odgovoriti nedavno prijateljstvo s Titovo Jugoslavijo in se znova priključiti moskovski deklaraciji iz leta 1958, v kateri so takrat ZSSR in njeni sateliti obsodili Jugoslavijo zaradi njenega "revizionizma".

Pisec zaključuje, da je komunizem danes na "križpotju" in dodaja, da je "sedaj čas, ko je treba vajeti znova zagrabiti, predno bo zgrmel čez rob v prepad".

V mestu San José v republiki Costa Rica se bodo aprila meseca sestali z ameriškim predsednikom Kennedyjem predsedniki srednjeameriških republik. Med drugim bodo razpravljali o sovjetskem prodiranju v Srednjo Ameriko, o komunistični trdnjavi na Kubi, s katere se širi komunistična propaganda po vsej Latinski Ameriki zlasti po Srednjeameriških državah, o vrsti gospodarskih ter finančnih vprašanj in o ukrepih za zboljšanje gospodarskega položaja v omenjenih državah.

Imel prav De Gaulle, ko je ob podpisu pogodbe poudarjal njen pomen ne le za Nemce in Francoze, ampak tudi za Evropo in ves svet.

Bili smo priče veliki igri, ko je Kennedy ob kubanski krizi odločno govoril in odločno delal. Bili smo pa tudi priče velikemu zgodovinskemu dogodku, ko sta sklenila prijateljstvo francoski in nemški narod.

Pri zadnjem dogodku se je marsikateremu izseljencu iz Jugoslavije, pa naj bo to Slovenec, Srb ali Hrvat, porodilo vprašanje: Kdaj bodo Hrvatje in Srbi dobili Adenauerja in De Gaulle. Dr. Maček in Cvetković sta dokazala, da ovire niso nepremostljive.

I Z T E D N A V T E D E N

Brazilska poslanska zbornica je sledila senatu ter je tudi ona odobrila povrnitev s parlamentarnega na predsedniški sistem, za katerega se je izreklo tudi ljudstvo pri zadnjem ljudskem glasovanju. V novi Goulartovi vladi je prejšnji ministrski predsednik Hermes Lima prevzel resor zunanjega ministrstva. Po zapisi je izjavil, da se smer brazilske zunanje politike v novi vladi ne bo prav nič spremenila in bo ostala taka kot doslej, t. p. "vzdrževala bo dobre stike z vsemi". Najmočnejša in najvplivnejša osebnost v novi vladi je pa Francisco San Tiago Dantas kot minister za narodno gospodarstvo. Listi so pisali, da je predsednik Goulart ponudil zunanje ministrstvo biv. predsedniku Kubičku, ki ga pa ni hotel prevzeti, ker da gre raje v New York kot stalni zastopnik Brazila pri ZN. Kot tak ima možnost postati na jesenskem zasedanju predsednik te svetovne ustanove.

Na brazilskem veleposlaništvu v Havani so našli ubita dva kubanska politična emigranta. Predstavniki kubanske politične emigracije v Mehiki in v ZDA so javno obtožili brazilskega veleposlanika na Kubi, da je v najboljših stikih s kubansko komunistično policijo, kateri je šel toliko na roko, da je nekaj njenih tajnih agentov sprejel kot politične emigrante na poslaništvo, kjer vohunijo prave kubanske politične emigrante. Ti komunistični agenti da so tudi na brazilskem poslaništvu umorili dva vplivna kubanska politična emigranta. Brazilska vlada je spričo teh obtožb poslala v Havano posebno preiskovalno komisijo, obenem pa tudi zvišala število osebja na veleposlaništvu, da bi bilo bolj poskrbljeno za varnost kubanskih polit. emigrantov.

V Londonu je umrl v starosti 73 let westminstrski kat. nadškof in kardinal William Godfrey.

Španska vlada je obvestila vlado

ZDA o svoji želji, naj bi se podaljšanje pogodbe o dovolitvi letalskih in pomorskih oporišč ameriškim oboroženim silam na španskem področju uredilo z novo pogodbo. Z njo misli Španija doseči od ZDA večjo gospodarsko pomoč in tudi sredstva za oborožitev španske vojske, mornarice in letalstva z najmodernejšim orožjem.

Evropa še vedno trpi vsled silnega mraza. Hudo zimo so prejšnji teden ponekod spremljali tudi snežni viharji. Temperatura se je v večini evropskih držav znižala na 30 in še več stopinj pod ničlo. Sneg so imeli celo na Siciliji. Kar 45 cm visoko ga je nasedlo, med Solunom v severni Grčiji in Djevdjelijo v jug. Makedoniji pa kar 3 m. Zaradi mraza so bile skoro vse evropske reke zamrznjene in je bila plovba po njih ustavljena. Zaradi pomanjkanja goriva so morali skoro po vseh državah omejiti uporabo električnega toka. Ta teden je mraz popustil, led po zamrznjenih rekah se je začel lomiti, v južnih delih Evrope tudi topiti sneg in tako grozi Evropi nova nesreča — poplave.

V Iranu-Perziji je šah odredil ljudsko glasovanje za izvedbo socialnih reform v državi. Pri referendumu so imele tokrat prvič v perzijski zgodovini volilno pravico tudi ženske. Ljudstvo se je z veliko večino izreklo za odpravo sedanjega velikoposestniškega in suženjskega sistema na deželi, za podraževanje gozdov, za uporabo sredstev od prodaje delnic državnih industrijskih podjetij za izplačilo odškodnine veleposestnikom za odvzeto zemljo po doložili agrarne reforme, za udeležbo delavcev pri dobičku od poljedelske in industrijske proizvodnje, za izvedbo poštenih volitev in za boj proti nepismenosti. Proti so glasovali samo veleposestniki in muslimanski visoki cerkveni krogi. Ti so bili tudi proti podelitvi volilne pravice ženskam.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Vrnitev zunanjega ministra

Zun. min. dr. Carlos Muñiz se je po večdnevem priateljskem obisku v ZDA vrnil v Bs. Aires. Med svojim bivanjem v Washingtonu je imel ponovne razgovore z ameriškim zun. min. Ruskom, ostalimi am. osebnostmi in tudi predsednikom Kennedyjem. Vsem je pojasnil "argentinski problem" in prikazal napore sed. argent. vlade za povrnitev države v ustavno stanje, nato je pa bil razgovor o zavarovanju mira in svobode ter demokratičnih režimov na ameriški celine in o nastopanju proti komunistični prevratni delavnosti, ki se širi iz Kube. Razgovori so pokazali, da sta obe državi v tem pogledu enakih pogledov in bosta tudi skupno in enotno nastopali. Skupno pomočilo o razgovorih argent. zun. ministra z ameriškim funkcionarji v Washingtonu to jasno dokazuje. Zun. min. dr. Carlos Muñiz je v razgovoru s časnikarji naglasil, da ameriška vlada kaže popolno razumevanje za argentinske probleme ter bo zato argent. vladi priskočila na pomoč še z večjimi krediti.

V zvezi z obiskom argent. zun. min. v Washingtonu so nekateri ameriški listi zapisali, da je istovetnost zunanje-političnih pogledov med argent. in ameriško vlado, tolikšna, da je Argentina pripravljena namah nastopiti proti komunistični delavnosti, kadar bi se pokazala potreba. V ta namen se znova omenja možnost, da bo za tako nastopanje določen poseben oddelek argent. oboroženih sil, ki bo za nastopanje proti komunistom posebej izvežban v ZDA, kot je bilo mišljeno že ob zadnji kubanski krizi.

Priprava volitev

V Argentini vedno bolj čutimo, da bodo v deželi junija meseca splošne volitve. Listi so polni poročil o sestankih vodstev političnih strank, na katerih razpravljajo o vprašanjih, ki so v zvezi z volitvami in določajo dneve za sestanke zborov strankinih zaupnikov iz vse države.

Dosedanje volilne priprave so poka-

zale, da bomo skoro gotovo dobili za volitve razne "fronte". Zlasti je to očitno po zadnji izjavi odstavljenega predsednika dr. Frondizija na otoku Martin Garcia prvakoma njegove intransigentne radikalne stranke dr. Carlosu Silvestru Begnisu in Raulu Urangi, da je argentinsko ljudstvo sedaj že brez dvoma dokazalo zrelost, ki naj pride do izraza v tem, da se bo dosegla stabilnost za začetek reševanja vseh problemov. Zato je dr. Frondizi navdušen in odločen zagovornik ustvaritve narodne in ljudske fronte, katere osnovo naj tvorijo intransigentni radikalni in justicialisti (bivši peronisti). To je edina rešitev, da se bo ljudstvo znova samo vladalo. Ostale politične skupine pa nikakor niso izključene od udeležbe pri sestavi narodne in ljudske fronte. Dr. Frondizi je obema omenjenima osebnima in političnima prijateljema tudi zatrjeval, da je najdražja dobrina v državi notranji mir, ki ga je treba doseči za vsako ceno. Za doseg tega cilja ni in ne sme biti nobena žrtev odveč.

Pri dr. Frondiziju je bil prejšnjo nedeljo na obisku tudi nadškof iz La Plate, msgr. Anton Plaza. Tudi on je po vrnitvi z otoka časnikarjem v pismeni izjavi zatrdil, da je dr. Frondizija obiskal kot starega osebnega prijatelja. Potrdil je tudi on, da dr. Frondizi ne bo nobena ovira za doseg političnih rešitev v državi. S tem je tudi on povedal, da je dr. Frondizi za ustanovitev širokega ljudskega bloka za volitve. Za ustanovitev takega narodnega bloka se zavzema tudi msgr. Plaza, v katerega imajo zlasti zaupanje bivši peronisti.

Za skupno nastopanje v narodni in ljudski fronti so že dalj časa delali tudi sami peronisti in v krščanski demokratski stranki. Zlasti sedanjí predsednik stranke Dr. Sueldo s svojimi najožjimi sodelavci. Dr. Sueldo so nekateri listi te dni podtaknili tudi zelo ostro izjavo proti dr. Frondizijevim radikalom in proti samemu dr. Frondiziju, kar se je pa izkazalo kot izmišljeno. Kršč. demokratska stranka je zadnje dni samo objavila, da je pripravljena skupno nastopati z drugimi

30-letnica Duhovnega življenja

Med slovenskimi izseljenci so poleg svetnega informativnega tiska zavzeli vedno pomembno mesto tudi verski listi. Najprej so nastali v ZDA, zatem med Slovenci v Argentini, danes jih pa imajo tudi v Evropi in Avstraliji. Najstarejša slov. izseljenska verska revija je Ave Maria, ki jo izdajajo slovenski frančiškani v Lemontu, ZDA, takoj za njo pa Duhovno življenje, ki izhaja kot tridesetletnik med Slovenci v Argentini.

Nastanek Duhovnega življenja sega v leto 1933, ko je na pobudo ted. slov. izseljenskega duhovnika v Argentini pok. Jožeta Kastelica ted. slovenski list „Slovenski Tednik“ dne 28. maja prinesel versko prilogo „Moje versko življenje“. Do 17. junija istega leta so naročniki lista dobivali samo en list te priloge, tega dne je pa bil objavljen že poziv za naročnino, te verske priloge, ki jo je bilo mogoče za en pes naročiti do konca leta tudi kot samostojno publikacijo. 15. julija 1933 je „Slovenski tednik“ prinesel povečano versko prilogo na 4 straneh pod naslovom „Naše duhovno življenje“. Pok. Kastelic jo je izdal v posebni nakladi 500 izvodov. Glavni namen „Našega duhovnega življenja“ je bil „opozarjati na božjo besedo ter dati starišem potrebna navodila in pripomoček za verski pouk otrok in vzgojna navodila“. V obliki 24x32 je izhajalo „Naše duhovno življenje“ do 16. sept. 1933. Tega dne je pa izšla številka 19 že na 8 straneh v obliki 30x40 cm. V taki obliki je „Naše duhovno življenje“ izhajalo kot priloga Slovenskega tednika do srede julija 1934, ko se je Argentina pripravljala na Mednarodni evharistični kongres. Pri pripravi za ta kongres so aktivno sodelovali tudi Slovenci ter je pok. Jože Kastelic izdal prenovljeno „Naše duhovno življenje“ dne 25. avgusta 1934 na 36 straneh z lepim ovitkom kot popolnoma samostojno publikacijo pod sedanjim imenom „Duhovno življenje“. Izšlo je kot „jugoslovanska družinska revija“, ki je med raznimi zaglavji imela tudi zaglavje „Službeni vestnik slovenske katoliške misije“. Ker pok. Kastelic sam vsega uredniškega dela ni zmogel, so mu pomagali pri tem delu tudi v domovini. Tako je otroški del urejevala učiteljica Kristina Hafnerjeva kot „Botra Mina“. S članki so sodelovale znane slovenske osebnosti kot n. pr. dr. Aleš Ušeničnik, dr. Jos. Mal, dr. Ujčič, strokovno uredništvo v domovini je pa imel na skrbi pok. dr. Jože Debevec. Za sam Mednarodni evharistični kongres v Bs. Airesu je pa Duhovno življenje izšlo v oktobru 1934 na 100 straneh. „Duhovno življenje“ je tedaj izhajalo kot tednik, tako, da so slovenski izseljenci v Argentini tedaj imeli kar tri slovenske tednike: Slovenski Tednik, Slovenski list in Duhovno življenje.

Od poznejših važnejših števil Duhovnega življenja omenjamo št. 90 z dne 25. maja 1935, v kateri je bila objavljena „Izseljenska spomenica“, predložena slovenskemu izseljenskem kongresu, ki je zasedal med evharističnim

kongresom v Ljubljani od 27. do 30. junija 1935.

Ker pa pok. Jože Kastelic vsega uredniškega dela za Duhovno življenje v Argentini in dušnopastirske službe ni več sam zmogel, je odšel septembra 1935 v domovino in pridobil za odhod v Argentino sed. msgr. Janeza Hladnika, ki je prišel v Buenos Aires 1. 3. 1936 in je s števil. 103 prevzel uredništvo Duhovnega življenja. Med Kastelčevim bivanjem v domovini je Duhovno življenje izhajalo kot mesečnik in je nato kot mesečnik tudi ostalo ter izhajalo naprej vse do današnjih dni.

Po vrnitvi iz domovine je Kastelic uredil še nekaj števil DZ. Tako št. 114 z naslovom „Dekletom“, št. 115 za Veliko noč pa je bila posvečena Rosariju in slov. naseljenecem v tem mestu ter v prov. Sta Fe. Je bila to obsežna številka na 200 straneh. Naslednja večja številka je bila majniška leta 1938, posvečena slovenskim materam.

Slovenski naseljenci so DZ kot družinski verski list zaradi zanimivih člankov radi prebirali. V njem so bili literarni prispevki, zanimivi potopisi, Daringa Čehovin je prevajala v kasteljansko Finžgarjev roman „Pod svobodnim soncem“ njena sestra Vanda ga je pa ilustrirala. Vsaka številka je imela tudi sestavke iz slovenske narodne in literarne zgodovine. Pri listu je postrtovalno sodelovala cela vrsta zavednih slovenskih izseljencev. Omenjamo zlasti ing. Cirila Jekovca, Mirka Peljhana, Laknerjeve, Blaznika, Škerbca, Ivanko in Ludvika Misleja, Rudija Skalo, Franca Gomiščka, Andreja Laha in številne druge, ki so pomagali tudi v upravi in v organiziranju vsakoletnih družabnih prireditav revije za kritje tiskarskih stroškov.

Ko se je 8. marca 1940 Jože Kastelic smrtno ponesrečil na Aconcagui, je vse breme uredniškega dela in skrbi za redno izhajanje revije padlo na g. Janeza Hladnika. To naporno delo je opravljal z vso nesebičnostjo in požrtvovalnostjo poleg svojega rednega dušnopastirskega dela do leta 1949, ko je DZ začelo izhajati v nekoliko manjši obliki in s pritegnitvijo v uredniški odbor še gg. Antona Oreharja in Ladislava Lenčka. Tedaj se je ustanovil tudi konzorcij za izdajanje lista, ki so ga sestavljali dotedanji izdajatelj g. Janez Hladnik kot predsednik, Anton Orehar, Ladislav Lenček, Gregor Mali, Stefan Tonkli in dr. Mirko Gogala kot člani. Naslednje leto sta se reviji DZ in Kat. misijoni združili in sta kot enotna revija izhajali v letih 1950 in 1951. Uredništvo je prevzel g. Lado Lenček, g. Janez Hladnik je pa po odhodu na faro sv. Jožefa Pompejskega v Lanús izstopil tako iz konzorcija, kakor tudi uredniškega odbora. Leta 1951 so pod uredništvom g. Martina Mizerita začele izhajati tudi Božje stezice kot priloga DZ. Leta 1952 je vstopil v uredniški odbor, ki so ga tedaj sestavljali gg. Jože Jurak, Gregor Mali in Marijan Šušteršič za tehnično opremo, še g. prelat dr. Alojzij Odar in prevzel njegovo predsedstvo, izstopil pa je iz njega g. Lado Lenček. Po smrti g. prelata

dr. Odarja 1958 je njegovo mesto v uredniškem odboru prevzel g. rektor dr. Fr. Gnidovec, v uredniški odbor pa je vstopil g. dr. Branko Rozman, tako, da so uredniški odbor do konca leta 1957 sestavljali gg. dr. Fr. Gnidovec, Jože Jurak, Gregor Mali in Marijan Šušteršič za tehn. opremo. V letih 1958 in 1959 sta bila v uredniškem odboru gg. Jože Jurak, Gregor Mali in M. Šušteršič, leta 1960 gg. dr. Jože Rant, dr. Branko Rozman, dr. Alojzij Stare in Marijan Šušteršič za tehnično opremo. Predsedstvo uredniškega odbora je prevzel g. dr. Alojzij Stare. V letih 1961 in 1962

GORIŠKA IN PRIMORSKA

ZASEDANJE ITALIJANSKO-JUGOSLOVANSKE KOMISIJE

V decembru se je v Rimu sestala na deveto zasedanje mešana italijansko-jugoslovanska komisija za izvajanje posebnega statuta londonske spomenice o soglasju. Seje odbora so bile tajne, skopo je bilo tudi zaključno uradno poročilo, v katerem je komisija sporočila javnosti, da je preučevala položaj etničnih skupin na obeh straneh in da bodo mnenja in podatki sporočeni oblastem obe držav.

Jugoslovanska delegacija, ki ji je načeloval bivši generalni konzul v Trstu Mitja Vošnjak je načela vprašanje dvojezičnosti, ki je predvidena v posebnem statutu. Italijanska delegacija je, kakor se je izvedelo iz neuradnih virov, na jugoslovansko zahtevo odvrnila, da je z

je ostal uredniški odbor v isti sestavi, samo brez g. Šušteršiča, letos ga pa sestavljata gg. dr. Branko Rozman in dr. Al. Stare.

Svobodna Slovenija Duhovnemu življenju k 30-letnemu jubileju iskreno čestita ter prosi Boga, da bi stal vsem tistim, ki skrbje za njegovo redno izhajanje vedno ob strani, da bi vztrajali pri težkem in odgovornem delu ter z revijo delali za iste ideale, za katere je bila ustanovljena in tako vršili poslanstvo med slovenskim izseljenci za ohranitev slovenskih verskih in narodnih izročil.

ustanavljajočo se deželo Furlanijo-Juljsko krajino problem dvojezičnosti prešel v pristojnost dežele.

Druga zadeva, o kateri se je tudi nekaj zvedelo v javnosti, je bila italijanska zahteva, da bi na italijanske šole v Jugoslaviji poslala svoje, v Italiji šolane in usposobljene šolnike. To zahtevo so Italijani predlagali že na prejšnjih zasedanjih komisije. A Jugoslavija se je temu vedno upirala, pač pa je pripravila za svoje italijanske šole dva seminarja, na katerih so predavali profesorji iz Italije. Sedaj pa je menda tudi Jugoslavija zahtevala, naj bi italijanske šolske oblasti pripravile podoben seminar za slovenske šolnike.

STOLETNICA TRINKOVEGA ROJSTVA

V petek, 25. januarja, je minilo sto let, kar se je v Trčmunu vzhodno od Čedadu rodil narodni buditelj in voditelj beneških Slovencev msgr. Ivan Trinko.

Svojemu narodu je zvesto služil in zanj deloval vse svoje življenje na vseh olozajih, ki jih je zavzemal kot profesor in cerkveni dostojanstvenik v Vidnu. Nikdar ga ni zatajil, ampak vedno delal kot posrednik slovenskih kulturnih dobrin italijanskemu narodu. V italijansko je prevajal Prešerna, Gregorčiča, Tavčarja, Stritarja, Gogola, Wienkiewicza in Chlumcekega. Veliko je pisal o Beneških Slovencih in njihovem jeziku ter za Italijane napisal slovensko slovnico.

Tudi sam se je pesniško udeleževal. Njegovi vzorniki so bili Gregorčič, Stritar in Jenko. Na Gregorčičevo pobudo

je zbral svoje pesmi in jih izdal leta 1897 v Slovanski knjižnici z naslovom „Poezije“. V mladinskem in pekrainjskem slovtvu je znana tudi njegova knjiga „Naši paglavci“.

Msgr. Trinko je bil tudi skladatelj in je uglasbil več cerkvenih pesmi. Mnogo je pisal v italijanski in o starih cerkvenih napevih med Slovan v Italiji, o zgodovini oratorija „Odrešenikovo rojstvo“ in o Jakobu Tomadinu in cerkveni glasbi na Furlanskem.

Bi pa je Trinko tudi slikar. Posvečal se je predvsem risbi s peresom. V mlajših letih se je s svojimi deli udeleževal tudi slikarskih razstav.

Zadnja leta je msgr. Trinko preživel na svojem domu v Trčmunu, kamor je tudi pred vodo zahajal. Umrl je leta 1954 kot najznačilnejši in največji beneški Slovenec.

Sovjeti znova oborožujejo Kubo

V ameriškem senatu so pretekli teden povzročila veliko razburjenje poročila New York Timesa, da so sovjeti na Kubi nadaljujejo s postavljanjem letalskih in pomorskih oporišč. Na Kubo so zopet začele prihajati velike pošiljke sovjetskega orožja vseh vrst, po vsem otoku sovjeti postavljajo svoja vojaška taborišča in sovjetski strokovnjaki pomagajo kubanskim komunistom graditi podzemne trdnjave, hangarje in letališča. Največja razgibanost se kaže v provinci Havana, Camagüe in na področju Sierra Maestra v provinci Oriente.

Senator Keating, ki je bil lansko

leto prvi, ki je javno opozoril ameriško vlado na sovjetske rakete na Kubi, je sedaj izjavil, da je po poročilih, ki jih ima na razpolago, Kuba danes 10-krat močnejša, kakor je bila julija 1962, nekaj časa pred prevozom sovjetskih rakiet na otok. Sovjeti so sedaj navozili večje število bojnih letal Mig, s katerimi lahko odmetavajo atomske bombe na ZDA in na južno Ameriko. Sovjeti so prepeljali sedaj na Kubo tudi madhne torpedne čolne, s katerih lahko streljajo z atomskimi granatami.

Kennedy se na svoji tiskovni konferenci ni mogel izogniti vprašanju o točnosti zgornjih poročil. Ni zadovoljil

ARGENTINA

(Nadaljevanje s 1. strani)

političnimi skupinami samo v iskanju rešitev sodobnih političnih, gospodarskih in socialnih problemov za povrnitev v ustavno stanje, nikakor se pa ne misli vezati za celo bodočo dobo novega argent. predsednika.

Prihodnje dni bodo imeli pomemben sestanek tudi predstavniki obeh radikalnih strank, kršč. demokratov, justicialistov, argent. socialistov, progresivnih demokratov in ljudskih konservativcev ter bodo nadaljevali razgovore o vprašanjih, o katerih bi se naj spoznameli in dosegli enotnost pogledov za njihovo rešitev. Predstavniki teh strank so tudi že izročili notranjemu ministru spomenico, v kateri zahtevajo spremembo nedavno objavljenega zakona o polit. strankah, da bi iz njega izginile še zadnje ovire za bive peroniste glede lastnega nastopanja pri volitvah.

Z ozirom na pripravljanje raznih blokov za volitve — o bloku, ki ga gotovo politične skupine pripravljajo za izvolitev gen. Aramburja za predsednika smo že ponovno govorili — se v Argentini pripravlja tudi „revolucionarna demokratska fronta“. V izjavi, ki jo je sporočila javnosti, naglašajo, da se pripravljajo kot protitež akciji „raznih levičarskih in drugih skupin za ustanovitev narodne in ljudske fronte“. Demokratsko in svobodoljubno javnost kliče k budnosti in zatrluje, da v Argentini ne bo miru in pomirjenja s povrnitvijo privržencev „pobeglemu diktatorju, krivcu vsega sedanjega kaosa“. Podpisniki gornjega proglašenja končno zatrljujejo, da „revolucionarna demokratska fronta nikdar ne bo dopustila povrnitve režimov, ki bi bili nasprotni demokraciji in opozarjajo javnost, da je nemogoča zveza totalitarizma z demokracijo.

V zvezi z volitvami je značilno opozorilo drž. tačnika za letalstvo brigadirja Edwarda McLoughlina, ki ga je objavil po sestanku s predsednikom dr. Guídom prejšnji tork: „Vojno letalstvo je še naprej trdno prepričano, da bo razpis volitev ustvaril ali vsaj pomagal ustvariti notranje pomirjenje, če in kadar bodo hoteli tudi vsi, ki bodo pri volitvah sodelovali, doprinesiti svoj delež za demokratsko rešitev. Zato je poudariti nujnost in potrebo iskrenosti v tem razvoju. Naj ne bo nobena dvoma, da bi bile sprejete tendence ali poskusi za vzpostavitev kakšnega protidemokratskega sistema; pa tudi ne dvomljivega. Se pravi: Vsi državljani morajo prispevati, da bo iskrenost in evidentnost te demokracije, katero si vsi žele, prišla do vidnega izraza!“

Časnikarjev niti ameriškega kongresa, ko je izjavil, da orožje, ki sedaj prihaja na Kubo, ni napadalnega značaja, ker so mu tako sporočili odgovorni elementi v Pentagonu. Pentagon da opazovanja z letali še vedno izvaja in da zato ni strahu, da ne bi pravočasno ugotovili, če bi ZSSR znova začela voziti na Kubo za ZDA in latinsko Ameriko nevarno orožje.

MILOVAN DJILAS:

Moji razgovori s Stalinom

Nekaj dni pozneje so nas Sovjeti v ranem jutru prepeljali na letališče Vnukovo, kjer so nas brez vsakih ceremonij in pozdravov vkrcali na letalo in poslali domov. Ko smo že leteli, sem občutil prav, otročje veselje, obenem sem pa vedno manj mislil na to, kar mi je svojčas Stalin pripovedoval o usodi generala Sikorskega.

Spraševal sem se, ali sem še vedno isti človek, ki se je pred štirimi leti ves srečen odpravil na pot v Sovjetsko zvezo. Moral sem ugotoviti, da so se moje sarje razpršile ob srečanju s stvarnostjo.

Mnogi — med njimi tudi Trocki — so omenjali Stalinove zločinske nagone in njegovo željo po krvi. Jaz jim ne morem niti oporekati niti pritrdjati, ker mi je dejanski položaj premočno znan. Pred kratkim so objavili v Moskvi, da je Stalin dal svojčas ubiti tajnika komunistične stranke v Leningradu, Kirova, da je imel nato pretvezo in vzrok, da je obračunal z opozicijo v stranki. Najbrže je imel Stalin svoje prste vmes tudi pri smrti pisatelja Gorkija, ker je Stalinova propaganda preveč očitno zvrčala krivdo, za to smrt na opozicijo. Trocki je celo domneval, da je Stalin usmrtil samega Lenina pod pretvezo, da mu je treba skrajšati trpljenje. Trdijo tudi, da je Stalin ubil

svojo lastno ženo ali pa da jo je vsaj s svojo surovostjo pripravil do tega, da je napravila samomor. Stalinovi agenti so nato razširili vest, da je bila njegova žena zastrupljena, ko je za svojega „dobrega“ moža pokušala jedila.

Pri Stalinu je bil vsak zločin mogoč, kajti ni bilo niti enega, ki ga on ne bi izvršil. Kakor koli ga že sodimo, pridemo do zaključka, da je največji zločinec v zgodovini, ker je združeval v sebi lastnosti velikih okrutnežev: bil je brezčuten kakor Kaligula, prekan in zviti kakor Borgijci, ter surov in nasilen kakor car Ivan Grozni.

Kar pa mene predvsem zanima, je vprašanje, kako je moglo priti do tega, da je ta mračni, prekanjen in okrutni človek vodil usodo ene izmed največjih in najmočnejših držav na svetu in to ne samo en dan ali eno leto, temveč skozi trideset let! Dokler Stalinovi kritiki — to se pravi, njegovi nasledniki — tega točno ne pojasnijo, si moramo misliti, da oni sami v veliki meri nadaljujejo Stalinovo delo in da imajo iste ideje, pojme in metode, kakor jih je imel Stalin.

Stalinu so vsekakor bile v korist pri izvedbi njegovih načrtov razrvane razmere v Rusiji, ki je bila izčrpana zaradi revolucije. Poleg tega pa je vladajoča plast v ruski komunistični stran-

ki nujno rabila odločnega, brezobzirnega in fanatičnega človeka, kakor je bil Stalin. Vladajoči razred komunistov mu je zagrizeno in poslušno sledil in Stalin jih je resnično vodil od zmage do zmage, dokler se ni, opojen od oblasti, izpozabil tudi proti svojim lastnim sodelavcem. To je pa tudi edino, kar mu očitajo tisti, ki danes v Rusiji vladajo. Pri tem pa ti ljudje niti ne omenjajo njegovih še veliko večjih in brutalnejših zločinov proti tako imenovanim „razrednim sovražnikom“, to je proti kmečkemu sloju in razumnstvu, kakor tudi proti desnemu in levemu krilu v sami komunistični stranki.

Dokler pa komunistična stranka ne bo v teoriji in praksi prelomila s stalinizmom, to se pravi z ideološko enotnostjo in monolitnim sestavom stranke, bo to brez dvoma dokaz, da komunisti še vedno stojijo v Stalinovi senci. Tudi dejstvo, da so potisnili v Sovjetski zvezi sedaj v ozadje skupino pristajev Molotova, še ne pomeni nekega izboljšanja.

Kajti jedro problema ni v tem, kakter skupina je boljša od druge. Kar je res važno, je vprašanje ali se je soloh kaj začelo delati na tem, da bi se ukini ideološki in politični monopol ene same skupine v Sovjetski zvezi. V tem oziru pa vidimo, da je Stalinov siromamo pričakovati, da se bo še dolgo stem še vedno v rab; in, če ne bo vojne, časa odbržal v Sovjetski zvezi. Kljub temu, da sedanjí sovjetski mogotci pre-

klinjajo Stalina, je njegov duh še vedno podlaga in temelj sovjetske družbe.

Danes je za sovjetske voditelje lahka stvar, da objavljajo ta ali oni Stalinov zločin. Težje pa jim je prikrivati dejstvo, da je bil baš Stalin tisti, ki je „izgradil socializem“ in postavil temelje sovjetski družbi in sovjetskemu imperiju. Sovjetija se namreč kljub velikim tehničnim uspehom, notranje ni dosti spremenila in je še vedno vključena v stalinistični sistem dogem. Kljub temu pa smemo upati, da se bodo v Sovjetski zvezi v bližnji bodočnosti pojavile nove ideje in struje, ki morda še ne bodo mogle omajati Hruščevega sistema ene same vladajoče skupine, pač pa bodo vsaj pokazale na njegove nedostatke in protislovja. Ni namreč verjetno, da bi že v sedanjem času prišlo v Sovjetijo do večjih in globljih segajočih izprememb.

Vsako stvar lahko gledamo in presojamo z različnih vidikov in stališč. Tako je tudi s Stalinom.

Če gledamo s splošno človeškega vidika in s stališča svobode, potem zgodovina ne pozna bolj nasilnega in ciničnega despota. Bil je eden tistih redkih in strašnih dogmatikov, ki so zmogli uničiti devet desetlin človeštva, da bi nato „osrečili“ tiste, ki so preostali.

Če pa hočemo oceniti Stalina v luči zgodovine komunizma, potem ga moramo smatrati kot človeka, ki je po veličini prvi za Leninom. Stalin sicer nima zaslug pri duhovnem razvoju same ko-

munistične ideje, pač pa je on to idejo spravil v življenje in uresničil v družbi in državi. Spremenil je Rusijo v industrijsko silo in imperij, ki se vedno bolj odločno in neizprosno poteguje za nadvlado sveta. Težko bi tudi našli državnika, ki bi prekosil Stalina kar se tiče uspehov in politične spretnosti.

Seveda pa s tem nočem trditi, da je uspeh edino merilo v politiki in da je politika isto kot nepriznavanje moralnih vrednot. Za mene so veliki politiki in državniki tisti, ki znajo povezati ideje s stvarnostjo in ki korakajo neomajno proti svojemu cilju, ne da bi pri tem pozabili na osnovna moralna načela.

Ob danih prilikah in pogojih, Stalin svojega dela ni mogel izvršiti na kakšen drug način, kakor ga je dejansko izvršil. Na drugi strani pa tudi politične sile, katere je on vodil, niso mogle imeti voditelja drugačnega kova kakor je bil Stalin. Bil je ustvarjalec in obenem orodje svojevrstnega socialnega sistema.

Sedanje odkrivanje Stalinovih zločinov dokazuje, da pride resnica vedno na dan, pa čeprav tisti, ki so se zanj borili, pri tem poginejo. Kajti človeška vest je neizprosna in se je ne da uničiti.

Ob koncu moramo ugotoviti sledeče: tudi sedaj, ko so v Sovjetski zvezi navidežno odstranili stalinizem, ta v resnici ni propadel. Stalinova miselnost je ostala po svojem bistvu in moči neokrnjena.

Konec

Novice iz Slovenije

V Zavodu LRS za zaposlovanje delavcev so govorili o problemu šolske in poklicne orientacije mladine, ki končuje obvezno šolanje. Ugotovili so, da ni mogoče take mladine usmerjati ne v šole in ne v poklice, dokler ne bodo ugotovili potreb in posameznih delovnih in učnih področij. Leta 1962 je v Sloveniji končalo osnovno šolo 26.000 fantov in deklet. Od teh jih je šlo kakih 11.500 v šole druge stopnje, 5500 v uk, kakih 2000 se jih je pa zaposlilo. Ne vključenih je ostalo okoli 6000 fantov in deklet. Udeleženci posveta so bili mnenja, da bi bilo treba misliti na nekakšno obliko dopolnilnega oblikovanja za vso po končani osnovni šoli ne vključen mladino.

Na beograjski univerzi je na gradbeni, elektrotehniški, strojni in na nekaterih drugih fakultetah nad 400 študentov izgubilo pravico do nadaljnjega študiranja, ker po zaključenem drugem letu še niso položili vseh izpitov iz prvega letnika.

Član Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Anton Kuhelj je za 60-letnico svojega življenja prejel od Tita odlikovanje reda dela z rdečo zastavo. Dr. Kuhelj je strokovnjak na področju aerodinamike in konstruiranja letal.

Slovenska Matica v Ljubljani je za leto 1962 izdala naslednje redne publikacije: Monografijo o pesniku Simonu Gregorčiču, ki jo je napisal dr. France Koblar; razpravo: Nacionalni problemi

v habsburški monarhiji. Knjigo je napisal Franjo Zwitter s sodelovanjem zagrebških vseuč. prof. Jaroslava Sidaka in Vase Bogdanova. Tretja knjiga je roman predstavnika sodobnih sovjetskih pisateljev Vasilija Aksjonova Prijatelj, s snovjo iz življenja sodobnih sovjetskih izobražencev v prevodu Janka Modra.

V Sloveniji imajo komunistični oblastniki neprestano obiske raznih funkcionarjev iz drugih komunističnih držav. Tako so bili nedavno v Ljubljani romunski parlamentarci, iz Sovjetske zveze pa večja skupina sovjetskih pisateljev. Iz Slovenije je pa odšla na povabilo ukrajinskih sindikatov na obisk v Sovjetsko zvezo skupina predstavnikov slovenskih sindikatov.

Umrli so. V Ljubljani: Albin Sinič, skladiščnik. Franc Peterlin, Anton Marušič, Jakob Seher, žel. upok., Ana Rojnik, roj. Jakič, Marija Marn, Antonija Karba, roj. Zafran, Gregorij Kuhelj, upok. in Lucija Štirn, roj. Dušit v Kranju, Tona Biček v Ilirski Bistrici, Ivan Jerman, bančni ravnatelj v p. v Vidmu-Krškem, Jurij Mikolič, župnik v Lučah, Micka Mavec v Borovnici, Drago Jazbar, občinski uslužb. v Logatcu, Anton Ciljan, žel. upok. v Celju, Joško Potočar v Mirni peči, Josip Kerin, upok. v Vidmu-Krškem, Terezija Grbec, roj. Bračič v Celju, Anton Dimnik v Vitanju, Jože Dolina, v. svetnik drž. žel. v Račah, Andrej Dobrovoljc, ključ. in kleparski mojster na Vrhniki in Mara Hreščak, roj. Lantieri v Lokvi.

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

Vse naročnike Svobodne Slovenije, ki še nimajo poravnane naročnine, opozarjamo, da bo v nedeljo, dne 3. februarja ob družabni prireditvi Duhovnega življenja, uprava Svobodne Slovenije odprta VES DAN. Nudi se vam najlepša priložnost za poravnavo zaostale naročnine. Plačate jo lahko osebno; če bi pa bili sami zadržani in na prireditvi ne bi mogli priti, jo pa lahko pošljete po prijatelju ali znancu, ki se bo udeležil prireditve Duhovnega življenja. Tudi Zbornik-Koledar Svob. Slovenije za leto 1963 bo ves dan na razpolago.

Osebnosti

Družinska sreča. V družini Jožeta Selana in njegove žene ge. Marije, roj.

ZBORNIK-KOLENDAR

SVOBODNE SLOVENIJE za leto 1963 stane samo 450 pesov. Pri naročilu po pošti priložite še 30 pesov za poštnino, priporočnino in ovojnino.

Gredar v Floridi se je rodila hčerka. V mestu Tortuguitas so v družini Jožeta Štefanič in njegove žene ge. Olge, roj. Grobelnik, dobili sina, ki je pri krstu dobil ime Silvo. Fantička je krstil g. dr. Mirko Gogola, botrovala sta pa Slavko Skoberne in ga. Ljiljka Berkovec, katero je nadomestovala ga. Anica Skoberne. Družino Slavka Erjavca in njegove žene ge. Marije, roj. Stanovnik je pa tudi razveselil sinček. Krst so imeli tudi v družini Toneta Bidovec in njegove žene ge. Cvetke, roj. Božnar. Hčerko je krstil g. direktor A. Orehar na ime Bernardka, botrovala sta pa Stane in ga. Marija Snoj. Srečnim družinam naše čestitke.

† Jože Mihelj. Slovenska skupnost v Argentini je znova izgubila enega svojih zavednih članov. Dne 25. januarja 1963 je po krajši bolezni umrl v Buenos Airesu Jože Mihelj, bivši upravnik pošte v Metliki.

Pok. Jože Mihelj se je rodil 26. februarja 1888 v Rihenbergu pri Gorici. V bivši Avstroogrski monarhiji je bil pri vojni mornarici in je z njo prevozil vsa svetovna morja. Po razpadu te države se je naselil v Jugoslaviji. Najprej je služboval pri orožnikih, nato pa pri poštni upravi na raznih mestih Slovenije. Zadnje službeno mesto pred

Pismo o Zborniku

Zbornik-Koledar Svobodne Slovenije za leto 1963 mi je za božične praznike res napravil veliko veselje. Vzel sem ga v roke, ga odpiral in ogledoval. Resnično lepa in reprezentativna knjiga! Človeku se nehote vsiljuje vprašanje: Kako je le mogoče v skromnih emigrantskih razmerah spraviti skupaj tako knjigo in jo izdati. Tisti, ki pozna delo v emigrantskih ustanovah, ve, da take žrtve, čudeže, more ustvarjati samo idealizem in ljubezen do slovenske stvari, do slovenskih ljudi v izseljenstvu in v domovini.

Gotovo vas zanima, kako sodijo o Zborniku ljudje, ki so ga kupili. Povedal vam bom nekaj mnenj.

Na splošno ljudem ugaja. Že za ovitek pravijo, da je lep in da človeka nekako kar opozori, da se mora ustaviti pri tej publikaciji. Prav je, da ste Zbornik začeli z nauki pok. škofa dr. Rožmana. Kalta nikdar ni zadosti ponavljanja vsega tega, kar nas je učil, da bi ostali to, kar smo bili: dobri in verni ter demokratični Slovenci.

Glede vsebine pa tole: Zdi se mi pomembno, da ste za uvodno besedo postavili poglavje „Pogled v domo-“

vojno je imel v Metliki kot upravnik tamošnje pošte. V tem mestu se je ob začetku vojske leta 1941 tudi poročil s pošto uradnico Sonjo Doklerjevo. V zakonu z njo se mu je rodil sin Jože. Vojna leta je z ženo preživel v Ljubljani, kjer je služboval na glavni pošti, begunska leta pa preživel najprej na Koroškem, nato pa v begunskih taboriščih Monigo, Servigliano, Senigallia, odkoder je leta 1948 emigriral v Argentino. Tu je imel razne zaposlitve. Najprej v ind. podjetju Malmann, zatem v raznih pekarskih podjetjih, pri ind. podjetju pok. Westna, zadnjih 10 let pa v podjetju VIGOR, v Bs. Airesu.

Zbolel je na praznik sv. Treh kraljev. V zadnjem času mu je zlasti močno oslabilo srce. V četrtek 24. t. m. ga je direktor g. A. Orehar spovedal in lepo pripravil na smrt, naslednjega dne obhajal in v petek 25. t. m. dopoldne, prav v času, ko so se mu iztekali zadnji trenutki življenja, podelil tudi zakrament sv. poslednjega olja. Tako je do bro pripravljen na smrt stopil pred božjo sodbo.

Pogreb zavednega rojaka je bil v soboto 26. januarja ob 15. uri popoldne na buenosairesko pokopališče Flores. Molitve za umrlega je opravil in tudi vodil pogrebni spreved g. direktor A. Orehar ob asistenci gg. župnika Gregorija Mališa, dr. Alojzija Starca ter Jožeta Horna, dušnega pastirja mensoških Slovencev. G. direktor Orehar se je od pok. Mihlija poslovil tudi pred odprtjem grobov in zlasti poudarjal vzgledno pokojnikovo versko življenje in njegovo lepo smrt.

Pokojnik zapušča v Argentini vdovo go. Sonjo ter sina Jožeta, katerima ob hudem življenjskem udarcu izrekamo iskreno sožalje ter globoko sočutje. Rajni pa naj počiva v miru v argentinski zemlji, njegova duša pa uživa večno veselje in srečo pri Bogu.

vin“o. Značilen poudarek vidim v tem: Izseljenci smo. Slovenci izseljenci, ki hočemo ostati zvesti Slovenci in kot taki tudi zvesti svoji domovini. Zato tako viden poudarek slovenskega izseljenstva z domovino v Zborniku, v najbolj reprezentativni knjigi, ki jo vsako leto premore slovenska ideološka emigracija.

In kaj naj rečem o člankih tega zaglavja? Samo to, da sem jih z zanimanjem bral. Vse po vrsti. In to svetujem slehernemu, kdor hoče poznati sedanje razmere doma. Nihče mu jih bolje ne bi mogel prikazati, kakor sta storila s svojo temeljito razpravo I. A. „Komune v Jugoslaviji“ in Lev Detela s svojo „Slovensko kulturno problematiko od zadnjih let do 1962“!

V zaglavju Razprave, Dokumenti in Pričevanja sem začel brati najprej razpravo Joška Krošlja „Ob 30-letnici Slovenske deklaracije“. Lep del iz svojih spominov je razgrnil pred nami. Kar znova so zaživel pred mano tisti dnevi, polni navdušenja in bojev za politične pravice slovenskega naroda. Deklaracija, deklaracija, o kje so tisti časi! Zelo prav je, da Zbornik objavlja stvari iz slovenske politične zgodovine. Če bo mladina hotela pravilno graditi naprej slovensko narodno stavbo, mora poznati slovensko preteklost: politično, gospodarsko, versko, socialno. Prosim, nadaljujte s tem delom. Obenem pa naj bo Krošljev prispevek resno opozorilo vsem starejšim slovenskim javnim delavcem, naj tudi oni sežejo v zakladnico „svojih spominov“ in naj tudi oni kaj objavijo. Po mojem je to kar dolžnost!

Z največjim zanimanjem sem bral Žekarjevo pričevanje „V komunističnih zaporih“ in Sirčev „Poskus demokratične opozicije 1945–1947“. Odkrito povem, da sta me oba sestavka pretresla, ko sta mi znova priklicala v spomin tiste strašne dni, ki smo jih preživljali med komunistično revolucijo. Značilno za oba članka je tole: Vidim, da sta pisca iz različnih taborov. Žekar je bil domobranec, Sirč pa iz tabora, ki je bil domobranstvom ni imel nobenih zvez ter je svojo dejavnost usmerjal samo po navodilih iz Londona. Pa oba prihajata do istih zaključkov, do istega spoznanja: Komunizem je največje zlo, ki je moglo priti nad slovenski narod. Nihče naj tudi ne misli, da bi komunizem mogel prinesiti ljudem in narodu svobodo, demokracijo. Kdor misli tako, se bo z njim zgodilo enako, kakor se je s Sircem in Žekarjem in nešteti drugimi in se bo še dogajalo, dokler bo komunizem na oblasti: Vtaknili jih bodo v zapore in napravili neškodljive. Oba članka sta pisana z grozotno prepričevalnostjo. Ob njihovem branju se mi je kar vsiljevala misel: Oba članka bi kazalo prevesti v angleščino in španščino ter ju izdati v posebni brošuri. Ne bi bila sicer to zgodovina komunistične revolucije na Slovenskem, učinkovit pri-

Vsak teden ena

Z NEBA MI MESEC JE SIJAL...

*Z neba mi mesec je sijal,
moj ljubeček je slovo jemal,
je bil izpolnil dvajset let,
pa mi je bil na vojsko vzet.*

*Ko je odhajal na vojsko,
prišel je tužen po slovo,
sem dala šopek mu zelen,
z rdečim trakom prepleten.*

*Ves solzen je slovo jemal,
poljubil me in mi je d'jal:
„Kar z mano se zgodilo bo,
to pismo sporočilo bo.“*

*Zdaj drobno srce me boli,
ker od nikoder pisma ni,
ga je zadela kroglica,
ali vmorila sabljica.*

*Oj mesec, oj ve zvezdice,
ki k meni mu svetile ste,
poglejte tjakaj čez gore,
ali še bije mu srce.*

kaz komunističnih zločinov v Sloveniji pa. Zdaj se mi, da bi bilo to brošuro potrebno izdati, ker ne vidim nobene možnosti, da bi moglo v doglednem času iziti delo o pripravah in izvedbi komunistične revolucije v Sloveniji.

Tudi ostale članke v tem zaglavju sem z zanimanjem bral, zlasti oba članka o Solunu, ker sem večkrat v zadnjih letih v srbskih emigrantskih listih zadel na polemiko o Solunu v zvezi s pristopom Jugoslavije k Trojnemu paketu. Prav je tudi, da ste iz zapuščine pok. Vladimira Vauhnika objavili njegove prikaze „politike kneza Pavla“.

O naslednjem poglavju v Zborniku „Slovensko dekle in slovenska žena v svetu“ pa bom začel kar z ugotovitvijo „moje boljše polovice“, ko je z Zbornikom v rokah vzklila: „Vendar enkrat tudi nekaj o ženskah v slovenski izseljenski knjigi“. Pa ima prav. Tudi jaz sem tega mnenja. Vse premalo, ali pa skoraj nič, pišemo o njih in zanje. Pa sta slovensko dekle in slovenska žena tako važen činitelj v življenju naroda, da jim moramo posvečiti vso pozornost. Saj je od duhovnega in telesnega zdravlja slovenskih deklet odvisno, če bomo imeli še naprej duhovno zdrave slovenske žene in matere, ki bodo res držale pokonci slovenske domove in vzgajale v narodnem in verskem duhu svoje otroke ter jih tako ohranjale slovenski skupnosti in narodu. Gospe Anici Kraljevi sporočite moje lepe čestitke, da se je lotila tega dela in zbrala toliko gradiva, s katerim je „ženski problem“ obdelala z raznih vidikov. Morda bi kazalo to gradivo še spopolniti in ga tudi izdati v posebni brošuri. Kaj mislite?

Zdi se mi, da sem vam za danes napisal zadosti. Ob priložnosti vam bom povedal mnenje še o ostalih stvareh v Zborniku.

3. februar - nedelja slovenskega verskega tiska

VRISK IN PESEM SLOVENSkih OTROK V CORDOBskih GORAH

Končno!

Vlak je zapiskal in se počasi premaknil. Vsa okna zadnjega vagona so v hipu zaživel v mahajočih ročicah in veselo razigranemu „Zbogom“ odhajajočih je odgovoril ljubeči, manj brezskrbni „Nasvidenje“ mamic in očkov.

Prva otroška kolonija se je tisto jutro, 29. decembra, odpeljala iz Buenos Airesa v cordobske hribe soncu in otroški sreči naproti...

V enakomernem ropotanju vlaka za nekaj trenutkov utihnejo otroški glasovi, pa se zbude v še večjem pričakovanju.

Kdaj pridemo v Córdoba? Koliko časa se bomo peljali z vlakom? Ali bodo kmalu hribi?

Počasi si mladi matematik ustvarijo resnično sliko dneva: ves dan (12 ur vožnje z vlakom do mesta Córdoba, potem pa v mraku naprej do Capilla del Monte.

V veseljem petju, igri in smeju, med prigrizovanjem in pridnim zalivanjem dobrot iz papirne torbe potečejo dopoldanske ure.

Vročje in soparno popoldne stavlja mladini trdo preizkušnjo, dokler močan veter ne naznani nevihte. Hvala Bogu! Dežuje! Ozračje se je shladilo. Zdaj se da dihati in termometer optimizma se dvigne. Da bo čas hitreje potekel, začnemo s površno čistko obrazov in rok, ki so med vetrom in vročino dobili indijanske izraze. (Da bi nas videle skrbne mamic!) V Córdoba do-

spemo že popolnoma civilizirani. Glasovi dobe spet svojo svežost in mesto pozdravimo z veselo pesmijo.

Samo še nekaj uric vožnje in na cilju bomo. Vožnje? Da! Ampak še preje čeli dve uri — za nas nepredvidenega — čakanja iz „uradnih“ razlogov. V poznem mraku odrinemo iz Córdoba.

Brezkončno čakanje v sicer prijetnem hladu in nastopajoča noč počasi utrujata mladež, da omagujejo veke in — zdaj ta zdaj oni — omaga. Ko drsi vlak skozi noč, je že vse tiho.

Med na videz spečo družbo pa se tu in tam dvigne malo okno. Kaj je?

„Gospodična, hribi! Poglejte, hribi!“

Tiho gre vest po vsem vozu in vsi napol speči ožive. Z vso silo se napejajo te otroške oči, da bi v temi zaznale obrise gora. Po prvem vzkliku oneme in molče strme. Kakšno zadoščenje! Prvič v življenju vidijo oz. čutijo hribe!

Šele zdaj naslonjeni na okno omagajo tudi najbolj vtrajni.

Okrog ene ponoči se vlak ustavi. Punilla. Na cilju smo!

Na novo oživljenj poskačejo otroci v travo ob progi (tu ni redne postaje); srečno zložimo tudi prtljago in previdno počakamo, da vlak odpelje.

Z vlakom pa je izginila tudi vsa luč, da se znajde vsa družba v popolni temi. Že se med trenutno zaskrbljenostjo pomešajo dobrodošli dovtipi mladih humoristov, ko zamiglja v bližini ročna sve-

tilka in nas pozdravi znan glas. Dr. Hanželič s spremeljvalcem!

Globoko se oddahnemo in zvrstimo na pot, ki vodi v nekaj sto metrov oddaljen počitniški dom. Prvič stopajo otroške noge po poti navkreber, kar v pozni nočni uri vzbuja še posebno razpoloženje.

Z desne se zablašče okna razsežnih prostorov, ki nudijo otrokom po okrepčilu drugi dom. Zadovoljni ležejo k počitku, ne da bi slutili kakšno presenečenje jih čaka naslednji dan.

Lepo nedeljsko jutro že nekaj časa leži nad gorami, ko se prvi radovednež po prstih prikrade do okna. Na mah so vse spalnice pokonci. Le kup ob oknu se prerivaajočih spalnih sraje je videti, ki jim je pogled na venec gora ves besedni zaklad zgostil v eno samo besedo: Gore, gore!

Pred njimi se je odgnila zavesa. Napočil je dan, ki ne bo minil, dokler jih bo spremljal ta nepozabni pogled.

V kapeli je zazvonilo k nedeljski maši.

In potem? Kako smo preživeli počitnice? Otroci, povejte!

„Odkar smo prišli v Córdoba, smo vsi veseli, ker se nam lepo godi.“ pravi Cvetka iz Morona. „Prva pot nas vodi vsako jutro k sv. maši.“

Vsak dan se hodimo k bližnjemu potoku kopat. Veselo skačemo v vodo, se škropimo in se učimo plavat.

Naredili smo tudi veliko izletov. Za Novo leto smo si ogledali mesto Capilla del Monte. Naslednji izlet je bil na

„El Zapato“, veliko skalo v obliki čevlja, ki stoji na vrhu druge, še večje skale, in pa v „Los Mogotes“ ter „Paso del Indio“.

Kako pa je bilo tam, Majda?

„S posebnim avtom smo se pripeljali do Los Mogotes, kjer leži med samimi skalami manjše naravno jezero. Tam so ostali najmlajši. Vsi večji pa smo se z vodnikom odpravili v hrib. V začetku je šlo prav lepo in prijetno. Potem so se pa začele težave, iz katerih nam je mogel pomagati le vodnik. Zelo previdno smo morali plezati, če nismo hoteli zdrčati v prepad. Globoko smo se oddahnili, ko smo bili iz nevarnosti.“

In tisti ozki prehod med skalnatima stenama, ki se imenuje Paso del Indio, kakšen se ti je zdel. Ivan?

„Kako naj človek pride skozi tako ozek prehod? A mi smo prišli! Zelo mi je bil všeč ta izlet.“

„Ko smo prišli skozi“, nadaljuje Cvetka, „smo zagledali skalnata obraza Indijance in Indijanke.“

Na sv. Tri kralje smo se peljali v La Cumbre in šli do velikanskega Kristusovega kipa, do katerega vodijo kapelice križevskega pota.

Isti dan smo šli tudi v zabavišče v Los Cocos. Tam je labirint. Med zaviti potmi v grmovju se človek lahko izgubi. Ko se po velikem križem okražem pride v sredo, so na steni ogledala, ki človeka spremenijo. V enem se vidimo bolj debeli, v drugem bolj visoki. Tako smo se smejali, da bi skoraj popokali.

Doma so nas obiskali sv. Trije kralji in nam pustili paket bonbonov.“

Kako pa je bilo na Mastilu, Gregor?

„Tako po zahtvu nas je odpeljal avto do kapelice sv. Terezije. Potem smo šli po strmi poti peš. Približno v eni uri smo bili na vrhu. Nudil se nam je lep razgled. Opazili smo v daljavi tudi vodni mlin z našega počitniškega doma. Veseli, da smo dosegli cilj, smo se spustili dol do avta. Med veseljem petjem smo se pripeljali domov.“

„Praznovali smo tudi oba sveta večera“, nadaljuje Cvetka, „ob navzočnosti tudi drugih gostov. Dr. Brumen nam je zelo lepo govoril.“

Celo kres smo naredili! To je bilo lepo, to! Pripravili so ga fantje. Dolgo časa ni hotel zagoreti. Šele dr. Hanželič je znal prav podkuriti. Pelj smo veselo pesmi in naredili krog ognja velik krog.

Potem pa se je za temi lepimi dnevi pokazal gospod Mrz. A mi se ga nismo ustrašili. Odlšli smo na lep izlet v tovarno „El Rosario“, si ogledali jez „San Jeronimo“ in se vzpeli na najvišji vrh v La Cumbre. Tudi zadnji dan se nismo mogli odreči plezanju po skalah bližnjih vrhov. Zvečer pa smo imeli poslovljno akademijo. Deklamirali smo in peli. Fantje so se celo postavili z vojaško godbo.

Res kar težko smo se poslovlili s Córdoba, a trdno smo sklenili, da se drugo leto vrnemo, če nas bosta dr. Hanželič in Mladinski odsek Zedinjene Slovenije kaj povabila. Za letos obema — hvala lepa!“

M. B.

SLOVENCJI PO SVETU AVSTRALIJA

Slovenci v Melbourne so imeli do letos redno slovensko maši vsako prvo nedeljo v mesecu v cerkvi sv. Alojzija, od novega leta naprej jo pa imajo v novo odprti hrvatski cerkvi bl. Nikolaja Tavelića.

KANADA

Slovensko kulturno društvo Baraga v Torontu pod predsedstvom Petra Markešem in tajnikom H. Erčuljem pripravljata tudi letos razstavo slovenskega tilka. Za razstavo sta določena dva dneva in sicer 30. in 31. marec. Razstava ima dva namena: prikazati nekaj pregled kulturnega dela Slovencev, ki žive izven domovine, na drugi strani pa nuditi slovenskim izseljencem po čim močnejše nizkih cenah v prodajo knjige, ki so vredne, da pridejo med slovenske izseljence.

OBVESTILA

Vsa dekleta iz okolice San Justa so vabljena na sestanek dne 10. februarja 1963 po sv. maši v Našem domu. Na sporedu zanimivo predavanje ge. Vívodove.

ZEDINJENA SLOVENIJA (Društvo Slovencev) obvešča vse člane, da bo v februarju društvena pisarna odprta le ob sobotah od 16. do 20. ure in ob nedeljah po sv. maši.

Nova pridobitev v Slomškovem domu! Po geslu: kamer, do kamna palača... v Slomškovem domu vedno kaj novega naredimo. V veliko veselje vseh kegljačev, sporočamo, da bomo v nedeljo 10. februarja otvorili v našem domu novo kegljišče. Prireditelj bo združena z nagradnim tekmovanjem posameznikov, zato vabimo vse kegljače, da ne zamude te lepe prilike in se izkažejo v tem lepem športu. Pričetek: ob 10 dopoldne. Na razpolago bo tudi kosilo. Popoldne pa prosta zabava za vse! V nedeljo, 17. februarja t. l., popoldne, bo na zeleni Pristavi v Moronu predpušna prireditelj, na katero se bo prišlo zabavati tako lepo število naših rojakov iz bližnje in daljne okolice, kakor so to storili pri lanskoletni otvoritvi otroškega igrišča. Kakor takrat ni bil nihče prikrajsan v svojih pričakovanih glede pestrosti in zanimivosti sporeda, tako upamo, da bomo tudi na tej

Mladinski odsek Zedinjene Slovenije

vabi

vse otroke in njih prijatelje

na pravljico igranje v treh dejanjih

ZAKLAD

Nastopajo ● kulturni odsek Naš dom San Justo
● slovenski tečaj „France Balantič“
● odsek SDO iz San Justo

Kraj ● Nova slovenska dvorana na R. Falcónu 4158

Cas ● nedelja, 10. februarja ob 16. uri.

LOJZE NOVAK

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO BUCARI & GALLETTI

Avda de Mayo 302

T. 658-7083

Ramos Mejía

Vse za dom, in kot vedno, najboljša kakovost in najboljše znamke TV, hladilniki, šivalni in pralni stroji, štedilniki itd. Cenjenim odjemalcem sporočamo, da tudi že lahko postrežemo z najboljšim pohištvom vseh slogov, kakor tudi z veliko izbiro kuhinjskega pohištva po najugodnejših cenah in z dolgoročnim odplačevanjem.

Naša ponudba za srenejše leto 1963 TV velikega aparata (gran angular), sestavljen iz najboljšega uvoženega materiala po 1500 pesov na mesec.

Obiščite nas in prepričajte se!

prireditvi zadovoljili vse navzoče. Ne pozabi, da si tudi ti med tistimi, ki te z veseljem sprejemamo v našo sredo prijateljev zelene Pristave, saj jo gradimo zate in za tvojo rod. Zabeleži si takoj v svoj koledarček: 17. februarja pridem na prireditev na Pristavo. Na svidenje torej!

SLOMŠKOV DOM V R. MEJII

pripravlja za nedeljo

10. februarja

OTVORITEV KEGLJIŠČA

združeno z

NAGRADNIM TEKMOVANJEM

Začetki: ob 10 dopoldne
nato kosilo
in prosta zabava

Vsem lastnikom pletilnih strojev
sporočamo, da domače podjetje

Brata Piber

San Justo, Pichincha 3973

Izdeluje: Variador automático de frontura, alistador automático de colores

Prednosti: Instalacija na licu mesta
Zmerne cene, ugodni plačilni pogoji.

Sr. Rodolfo ZIVEC
sarmiento 40
ASEROS - FCGSM
Pcia de P...

V nedeljo, 3. februarja,
vsi Slovenci v Argentini
prav lepo vabljene

v Slovensko hišo na Ramón Falcónu
4158, v Buenos Airesu, kjer bo

JUBILEJNA PRIREDITEV „DUHOVNEGA ŽIVLJENJA“

PROGRAM

- ob 11,30 sv. maša g. direktorja Antona Oreharja za rajne in žive dobrotnike „Duhovnega življenja“
- Skupno kosilo
- Popoldne pa: ● govor g. msgr. Janeza Hladnika in g. šolskega nadzornika Aleksandra Majhna
- nagradno žrebanje ● srečolov ● prijetno razvedrilo
- Za otroke posebej: tekmovanje in nagradno žrebanje
- Ves čas: razstava „Duhovnega življenja“

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires.
T. E. 69-9503
Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 688.209

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1963: za Argentino \$ 650.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35-8827

Buenos Aires

MOTORNO KOLO

znamke DKV 125 cc, skoraj novo
na prodaj

Inclan 2654, San Justo

Prijateljem in znancem sporočava žalostno novico, da je dne 25. januarja 1963 po krajši bolezni, previden s tolažili svete vere umrl v Bs. Airesu najin dragi in skrbni mož ter ljubeči oče,

JOŽE MIHELJ

Na njegovo zadnje zemsko bivališče na pokopališču Flores v Buenos Airesu smo ga spremili v soboto, dne 26. januarja 1963.

Vsem ga priporočava v molitev in lep spomin!

Zalujoča

žena Sonja in sin Jože

za vse ostalo sorodstvo

Slovenski javnosti sporočamo žalostno novico, da je v petek dne 25. januarja 1963 umrl v Buenos Airesu zaveden član slovenske izseljenke skupnosti gospod

JOŽE MIHELJ

K zadnjemu počitku smo ga spremili v soboto, 26. januarja ob treh popoldne na pokopališču Flores v Buenos Airesu.

Zavednega rojaka bomo ohranili v trajnem spominu.

Zedinjena Slovenija

NOVI HLADILNIK BLED 63

sestavljen iz najboljšega materiala. Po svoji obliki in opremi prekaša vse dosedanje.

Ako ga še nimaš, nabavi si ga pri

P. NOVAKU

kakor tudi vse drugo za dom.

Naznanjam, da sprejemam vsa popravila in celotno zamenjavo hladilnikov in T.V. aparatov.

Cerrito 2245 Lomas del Mirador

CENA — KVALITETA — DOLGOROČNO ODPLAČEVANJE

IVAN PREGELJ:

Otroci sonca

VII.

„Ali smem vstopiti?“ je vprašala plaho in v zadregi.

Geometer jo je z obema rokama prijel za pleča in jo potegnil v sobo.

„Gospodična, gospodična,“ je govoril nemirno, iznenajeno. „Kaj se je zgodilo? Ali je Slavici huje? Sedite, prosim. Saj se tresete. Sedite!“

Potisnil je deklico na stol pred njo, visok in močen, vznemirjen. Topla rdeča luč od zastora na svetilki ji je ležala na obrazu; izrazilo se je črtala ostrnost njenih lepih, nemirnih nosnic in polodprtih ustnic. Mehko so ji valovala ramena pod lahko volneno ruto, ki ji je zdrknila z las. Dolge trepalnice so ji ležale na očeh kakor sladka senca. Nikoli ni bila bolj mična, bolj trudna v svoji zrelosti in vonjivi žalosti. Zaupljivo je dvignila oči. Naravnost v oči mu je gledala. Ni krenila z glavo, kakor da jo je sram, kakor da se boji pogledati le za ped vstran od njega po njegovih predmetih. Kakor bi se bala, da bo zagledala, kar bi ne smela, kar bi žalilo, ako bi opazil, da je videla. Morda malo fotografijo na mizi, morda pismo, ki ga je začel pisati, morda steklenico, ki jo je izpraznil in sunil v kot.

„Gospod geometer,“ je začela tiho, „stricu Feliksu je hudo.“

„Revež,“ je vzkliknil Poznik.

„Naš doktor je pri njem,“ je nadaljevala, „pa sam ne ve, kaj je, ali mrtvoud ali vnetje možganske mreže. Pravi, da mora biti porazno.“

„Lepi doktorji,“ je menil Poznik.

„Kaj študirajo, če nič ne vedo.“

„Ni veščak,“ je rekla Helena brez očitavanja. „Nujen bi bil strokovnjak. Vurnika je nasvetoval.“

„Poznam,“ je prikimal Poznik. Sošolca sva. Telegrafirati je treba.“

„Zveze ni,“ je odvrnila.

„Potem pošljite voz ponj!“

„Ne more. Cesta je poplavljen.“

„Vražje razmere,“ se je razgrel Poznik. „Če je tako, je treba jahati po starji cesti.“

„Da,“ je šepetnila.

Zasmejal se je.

„Pa seveda, kje zdaj najti človeka, ki bo jahal. Pa še takega, ki bo znal Vurnika v mestu najti. Gospodična, ne zamerite! Če se zelo ne motim, dvomim, da je kdo v trgu, ki bi našel Vurnika po noči.“

Povesila je glavo in rekla:

„Gospod geometer! Veste, da ima stric Felike svoje premoženje. Jaz bi dedovala. Zato, gospod geometer! Želim, zelo želim, da ne bi umrl, in storila bi vse —

Solza ji je stopila na lice. Poznik se je zravnaval v vsej svoji moči in rekel:

„Nekdo je že, ki bi znal najti Vurnika tudi po noči in ga hitro pripeljati. Ali mi zaupate, da ga bom?“

„Zato sem prišla,“ je šepetnila.

„Pojdiva!“ je rekel. „Pravi Vurnika sem vajen. Nadejam se, da je konj že osedlan.“

„Osedlan,“ je rekla.

„Imenitno,“ je menil in sta šla drug ob drugem iz sobe po temnih stopnicah.

On ji je medtem zaupno govoril o svojem razmerju do Vurnika.

„Ali pa ste že večerjali?“ je vprašala skrbno.

„Ne skrbite,“ je odvrnil.

Hitro sta šla čez trg in vstopila pri Koširjevih. Helena je potegnula geometra s seboj v neko sobico. Okusna mrzla večerja je bila na mizi in poleg narazka steklenica dragocenega vina.

„Jejte in se okrepite,“ je hitela govoriti. „Naši me vedo še nič, vse sem pripravila sama. In tu imate plašč. To pa spravite za pot. Sever je oster. Spravite!“

Potisnila mu je v žep steklenico krove kako okusnega konjaka in sedla, ki bo vrgel plašč nase. Izpil je naglo nekaj čaš vina, použil nekaj mesa in si zvil cigareto. Vprašal je:

„Kje je konj?“

„Pojdite z menoj,“ je rekla.

Kakor sta vstopila, sta šla. Za hišo pod lopo je stal konj. Učitelj je držal vajeti.

„Ali si ti opremljal?“ je vprašal Poznik.

„Ne,“ je odvrnil učitelj.

„Dobro,“ je vzkliknil Poznik, „potem se zanesem.“ Že je stal v sedlu. Nato je rekel:

„Dve uri do mesta, tri nazaj. Gospodična, od dveh naj čaka voz, do kamor more.“

„Prav, gospod geometer.“

„Sijajno gre,“ se je zasmejal Poznik. „Srečno hodite!“

„Brez skrbi!“

Izpočiti konj je zapeketal čez trg.

Poznik se mu je nagnil nad vrat in vzkliknil:

„Zdaj boš dirjal, sivček, urico ali pa dve.“

Zacmokal je z jezikom in utopil v temi. Čustvoval je:

„Ostrog si nisem pripel. Sicer sem ves kakor vitez.“

Konj in jezdec sta se razživila v drzno, naglo ježo. Požirala sta cesto pred seboj. Težke rošne kaplje so udarile zdaj pa zdaj Pozniku v obraz. Slišal je peti veter ob sebi. Po desetih minutah sta zavila konj in jezdec v stransko dolino v zatišje. Nekje ob cesti je zasumel narastli potok. Da živi v idili, se je zazdelo Pozniku. Za njim je ugasnil motni in zlobni šum reke. Jahal je skozi majhno selo, mimo rdeče zastrti oken.

„Rapp, Rapp,“ je priganjal. A v njem ni bilo ne sence o kaki baladni groznosti. Toplo se mu je razlivalo po životu in je modroval:

„Helena! Proketo dobrega vina si mi natočila!“

Podil je naprej. Visoko nad njim je tulil sever v bukvalih in hrastih. V dolino je sunil le zdaj pa zdaj. Nobena rošna kaplja ni več padla in če je, mu je v hrbet in je ni čutil. Cesta pred njim je ležala motno bela. Dobro oči so videle vse. Noč je morala biti mesečna.

„Čudovito,“ je pelo v Pozniku. „Kakor vitez jaham skozi noč. Jaham za mir svoje kraljice, kakor v Dumasjevem romanu, kakor Gaskonjec d'Artagnan. Hej, hej! Podvizaj se, konjiček!“

Dolina se je začela ožiti. Šum reke se je oglasil znova. Poznik je objahal prvi veliki krog. Imel je zopet ravno cesto in pod cesto šum narastle reke.

„Jaševa, jaševa!“ je vzkliknil in se zmisli na mlinarja, ki ga nese morda prav ta čas voda vzporedno z njim. Rahljo ga je streslo v živce.

„Larifari,“ je zamrmral nato in poglaval živahneje. Zdaj pa zdaj je presekal čez cesto, hudournik se mu je zapražil v obraz. Po vsakem skoku čez narastle vode je rastla nova moč v njem, objestnost brez konca.

„Helena, preldeto sladkega vinca si mi nalila. Helena, kraljica moja!“

Ni govoril o vinu, govoril je o sreči, o veselju, ki ga je prešinjalo. Dojahal je do tam, kjer se cesta deli v spodnjo novo in zgornjo zapuščeno. Del spodnje je bil pod vodo. Konj je začel zastajati.

„Aha,“ je mislil Poznik, „kljuje! Ne poznaš ceste? Le naprej, sivček! Ti ne, pa jo jaz poznam, to staro, častljivo cesto, do kamor ne seže niti vesoljni potop. Hej, hop!“

V veselem razpoloženju je dospel do vrha. Cesta ni bila več za vožnjo, a jahati je mogel mirno in varno. Pa je čustvoval in premišljal davne dneve, ko je kot mlad dijak hodil pozno v noč in za dne vsako uro to samotno cesto, včasih sam, včasih z romarji, včasih na vozu z robotnimi vozniki, ki so vozili za desetico in napajali z vinom in žgarnjem petkrat v noči in zastoj. Spomin se je živo, kakor da je bilo včeraj, toplega mladega veselja, da bo v treh, štirih urah pri botri Katri, živo se mu je povrnila slast domotožja, ki ga je polnilo, ko se je vračal v mesto. Jezdecu je srce igralo od miline, konj pa je stopal neveljavo, nerad. Ni imel spominov, in če jih je imel, na ta del ceste ga niso vezali. Bil je štirileten...